

Dit is zonder meer het beste Nederlandstalig studieboek over leestheoriën en theoretische basiskennis over lezen dat ik ooit in handen kreeg. Het is een must in alle opleidingen waarin men het heeft over lezen. Zoals reeds gezegd worden deze theoretische inzichten makkelijk begrijpbaar weergegeven en de bijhorende opdrachten na elke informatie-eenheid helpen de theorie te verwerken en te verhelderen en slaan aldus een brug naar de praktijk. Het boek slaagt er werkelijk in het gestelde doel, met name de verdieping van de kennis van het leesproces, te bereiken en wel op een heel geslaagde wijze.

Hoewel de auteurs zelf in de inleiding schrijven dat zij met dit werk geenszins volledigheid nastreven vind ik het wel jammer dat zij weinig aandacht schenken aan metacognitie in 't algemeen en metalinguïstisch bewustzijn in 't bijzonder, in de recente literatuur toch steeds weerkerende aspecten. Maar dit doet niets af aan de bruikbaarheid van dit studieboek.

Lut Van Damme, Kollebloemstraat 61, 9910 Mariakerke

Methoden voor begrijpend en studerend lezen.

Laarhoven, J., Van Rossum, C. & Naber, I. (red.), Analyse van methoden voor begrijpend en studerend lezen, Katholiek Pedagogisch Centrum, Den Bosch, 1987. ISBN 90-6755-020-5, 252 blz., 23,5 gulden, bestelnr 1.029.18, Postbus 482, 5201AL 's-Hertogenbosch.

Heb jij ook zo'n collega's? Alle lichten om een nieuw 'handboek' moedertaal op school in te voeren zijn dan eindelijk op groen gezet, en toch kunnen zij maar geen beslissing nemen! Zij weten (terecht) niet meer welke van de vele methodes die er op de markt zijn, nog te kiezen.

Om het die mensen wat makkelijker te maken, onderzochten Judith Laarhoven en Cyriel Van Rossum een aantal Noordnederlandse methodes voor begrijpend lezen (op de basisschool!). De resultaten laten zich lezen in een eerder lijvig verslag. Daarin vinden we voor elke methode een samenvatting van doelstellingen, opbouw van de reeks en van de boeken, activiteiten die van leerlingen en leerkracht verwacht worden en enkele conclusies.

Op het eerste gezicht ziet dat er goed uit, maar toch wordt ondanks bijvoorbeeld ook het vele onderzoekswerk, het opzet van het boek toch niet echt gerealiseerd! Ik vind (en een goede Nederlander zou hier zeggen 'met name') het resultaat zo uitgebreid en zo gedetailleerd, dat de lezer er uiteindelijk niet in slaagt de methodes eens lekker met elkaar te vergelijken. De auteurs doen dat zelf niet. Ze plaatsen hun resultaten na in plaats van naast elkaar. Daarbij hanteren ze ook de terminologie van een methode, zonder na te gaan in hoeverre die verschilt van die van een andere methode.

Wellicht zou vergelijken makkelijker gekund hebben, als de auteurs waren uitgegaan van een model van leesdidactiek. Maar zoiets veronderstelt een visie op leesonderwijs en die wilden de auteurs - die graag wetenschappelijke objectiviteit koesteren - niet hanteren. Zoals het

boek er nu uitziet moet de lezer zelf de analyses nog interpreteren. Dan pas kan er vergeleken worden.

Vermoedelijk kan dit boek een hulp zijn bij de vraag 'wat kunnen we in methodes onderzoeken vooraleer we tot vergelijking overgaan?'. Maar of in Vlaanderen de inhoud een persoonlijke aanschaf rechtvaardigt, dat betwijfel ik. Er wordt niet echt vergeleken, en daarenboven komen er slechts Noordnederlandse methodes in de analysemolens terecht. Spijtig voor je collega's ... het wordt verder zoeken, lezen en denken.

Marc Stevens, Constant Jorislaan 11, 2100 Deurne

Leesonderwijs.

Werts, M., Leesonderwijs in kaart gebracht, Enschede, SLO, 1986, 70 pp.

"Het leesonderwijs slaagt er niet in alle kinderen te leren lezen. Ondanks het leesonderwijs verlaat elk jaar een aantal leerlingen de lagere school, dat niet in staat is zelfstandig schriftelijk informatie in zich op te nemen. Het aantal van deze zogenaamde functionele analfabeten wordt op 7% geschat. En dan zijn er de kinderen die wel kunnen lezen, maar die dat buiten school niet of nauwelijks doen. In de vierde klas is het aantal niet-lezers 16%, in de zesde klas 18% en in de tweede klas voortgezet onderwijs is dat percentage zelfs 33%" aldus de inleiding.

Het is de bezorgdheid om deze laatste groep kinderen (dus zij die buiten de schooltijd niet lezen) die aan de basis ligt van deze publikatie. Ze is tot stand gekomen in het kader van het project 'Werken met boeken, waarom zou je?', een project dat tot doel had nadruk te leggen op de leesbeleving en aandacht te schenken aan de ontwikkeling van diverse werkvormen om kinderen tot lezen te stimuleren. Geen klemtoon op het aspect 'leesteknik' bevorderen' dus, omdat daar in de school reeds de meeste aandacht naar toe gaat, volgens de auteur.

In 1984 bracht de SLO een concept-publikatie uit waarin een overzicht werd gegeven van opvattingen over lezen en leesonderwijs zoals de auteur die in de literatuur was tegengekomen, plus een beschrijving van het leesonderwijs zoals dat in de leesmethodes gestalte krijgt met daarbij op basis van het voorgaande de wijze waarop het project 'Werken met Boeken' zich zou moeten oriënteren. Rond deze concept-publikatie werd ook een conferentie gehouden. De Concept-publikatie en het Conferentieverslag vormen de ruggegraat van deze brochure.

Het eerste gedeelte - de concept-publikatie - is interessant omdat men er een kort, begrijpbaar, vlot geschreven overzicht (tot 1984) in vindt. Het is een goede introductie in leesmethodische aspecten en leesonderwijs.

Veruit het interessantst, is evenwel het tweede gedeelte waarin kort de reacties die tijdens de conferentie op het project 'Werken met boeken' gegeven werden, beschreven staan. Maar vooral de weergave van interviews met heel wat gezaghebbende personen op het vlak van lezen en leesonderwijs in Nederland, zoals: Bol, Mommers, van Dongen, Aarnout-